

Egy épület száz éve – I.

Március 15-én adja át a képviselő-testület egy régi épület felújításával kialakított Községi Házat. Az épület életében már sok minden volt.

Óvoda

Kezdetben óvodaként működött. Palovics Teréz óvodatörténeti dolgozatában ezt olvashatjuk: „A torbágyi képviselő-testület 1885. december 3-án határozott a kisedővó felállításáról. A határozatot s a község által e célra átengedett épületet a vallás- és közoktatásügyi miniszter jóváhagyta, az épület azonban 1886 végéig bérbe volt adva. Abban az évben pénz nem volt a felújításra, ezért az óvoda megnyitását el kellett halasztani. Így az 1885-ös határozat ellenére a torbágyi óvoda csak 1887-ben nyitotta meg kapuit. [...] Az óvónő részére szolgálati lakást az óvodában vagy annak közelében biztosították. Torbágyon a képviselő-testület 1898. augusztus 18-án óvodaépítésről, egyben óvónői szolgálati lakásról is tárgyalt. Határozat született, hogy »az óvónő hasznára 2 szoba, 1 konyha, 1 kamara álljon, az óvoda egy új szobaterem (Bechler Mátyás háza mellett)... 6 m hosszú és 5 méter széles... a pihenőszoba 5 m hosszú és 5 m széles legyen«. Az óvodaépítést a tanfelügyelő is sürgette, 14 nap határidőt szabtak a tervek elkészítésére. 1898. december 17-én a község háza és az óvoda tervét tárgyalták: »Az óvoda a nagys. kir. tanfelügyelő úr kívánságához képest két terem – 1 tan-, 1 játéktérrel áll. Az óvónő lakása a régi épületben marad a szükséges emeléssel, mely 2 szoba, konyha és kamara. Utasítaték az előjáróság, hogy a terveket nevezett mérnök által készíttesse el, jóváhagyás végett a törvényhatóságnak mutassa be.« Az óvoda 1901 novemberére elkészült, a szükséges felülvizsgálat után a mester részére kifizették. A testület jegyzőkönyvéből nem derül ki, hogy az óvodaépítés új épület vagy a régi bővítését jelenti-e. Bizonyos, hogy 1902-től a volt könyvtár helyén volt az óvoda, lehetséges azonban, hogy 1887-től eddig az időpontig másik épületben működött.”

Az 1900-as évek eleji óvodai hasznosítást egy 1909. évi postabélyegzővel ellátott képeslap is bizonyítja, melyen már óvodaként tüntették fel az épületet.

„Torbágyon is az 1911. év törzskönyve maradt meg, a bialival együtt az Országos Levéltárban őrzik. Az épület telekkönyvi tulajdonosa a község. Az óvodában 33 m²-es munka- s ugyanakkora játszóterem van 20 négyzetgölg udvarral. Az óvónői lakás 2 szoba, 1 konyha, 1 kamra és 1 pincehelyiségből áll. Az épület karbantartásáról, fűtésről, a nagyszünidei „tisztogatásról” s a tűzkár elleni biztosításról a község gondoskodott, ezen kívül 2 öl fát biztosított 130 korona értékben. A felügyelőbizottsági tagok száma ebben az évben 8 fő volt. A törzskönyv adatai szerint Tor-

bágyon ebben az évben 1904 lakosa volt, közülük óvodaköteles (3–6 éves) 80: 36 fiú és 44 leány. Az első óvónő a faluban özv. Várady Mihályné volt. A törzskönyvben 1911-ben Simó Irma neve szerepel, akit 1901-ben neveztek ki a torbágyi óvodába. Az óvodaépületben lévő szolgálati lakásban lakott, s nyugdíjazásáig itt dolgozott. [...]

Simó Irma után (mellett?) 1930-tól itt dolgozott Várady Kálmánné, szül. Szvidrány (Cuidrány?) Teréz. Fizetése 1930-ban 126 pengő volt, ezenkívül 35 pengő dajkatartási átalányt kapott. 1937-ben Albertfalvára helyezték. Helyére 1938-ban Varga Mária került, őt házasságkötése után 1939-ben már Lenhardt né Varga Máriaként helyezték

Az óvoda képeslapon – 1909. évi postabélyegzővel

Óvodai csoportkép 1934-ből. Óvónő Váradyné, segítő Steinhauser Erzsébet
Óvodai csoportkép 1938-ból

A könyvtár 1965 körül. Könyvtáros Göncz Bertalanné

A könyvtár és KISZ-klub kulcsainak átadása, 1975

Fotó: Szabó Attila

A könyvtár 1978-ban

Farsang az ifjúsági klubban, 1977

Fotó: Horváth Imre

ugyancsak Albertfalvára. 1939. augusztus 18-tól Frank Józsefné, szül. Brunner Ágnes volt az óvónő, illetve 1942-től Apróné Kútfej Mária dolgozott a torbágyi óvodában (ma is itt él a faluban). Frank Józsefné 1944-ben a törzskönyvi bejegyzés szerint Csepelre került, helyére 1945. áprilistól Nyerges Lajosné helyezték Torbágyra, aki nyugdíjazásáig dolgozott a faluban. Ma Budaörsön él."

Könyvtár és ifjúsági klub

Az épület további sorsáról csak az ember emlékezetre, illetve közvetett adatokra támaszkodhatok. 1957-ben adták át a Szent László utcai óvodát, így feltételezhe-

tő, hogy ettől az időtől a régi épületben megszűnik, illetve csak időlegesen működik az óvoda. Egy 1967. január 24-ei Végrehajtó Bizottság az elmúlt választási időszakról szóló beszámolójában ezt olvashatjuk: „Gazdasági tevékenységhez tartozik, hogy a volt torbágyi területről megszüntettük a korszerűtlen óvodát, és egy új, egészséges óvoda épült.”

Az épületben később könyvtár működik. A leltárkönyv 1960. május 23-ai keltezéssel indul. Kezdetben Winkler Ferencné, Varga Péterné (Finta Erzsébet), majd Göncz Bertalanné volt a könyvtáros. A hatvanas évek legvégén bezárt a könyvtár.

Felújítás után 1975. november 7-én adták át az új községi I. sz. könyvtárat és az épületben kialakított KISZ-klubot. Az ifjúsági klubot eleinte Szabó Attila, majd Szebeni Antal, utána Apostagi Tibor vezette. Később a klub működése megszűnt.

A könyvtár kulcsait Szabó Attiláné (Radvánszky Teréz) vehette át. Őt később Nánási István, Palovics Istvánné és Lévainé Cseh Ágnes követték a könyvtárosok sorában. 1996. februárjában a romos épületben működő fiókkönyvtárat a képviselő-testület bezárta. (folytatjuk)

Horváth Imre

A Krónika címlapján

A lepusztult épület 1996-ban

Fotó: Horváth Imre